

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет інженерно-технологічний
Кафедра енергетики та електротехнічних систем

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Автоматизовані системи керування технологічними процесами
(статус освітнього компонента - вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми
«Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
(назва)
за спеціальністю 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробник:

Кравченко В.О.
(прізвище, ініціал)

к.ф.-м.н., доцент
(очесний ступінь та імена, по батьку)

Розглянуто, схвалено
та затверджено на
засіданні кафедри
енергетики та
електротехнічних
систем
(назва кафедри)

Протокол №18 від 23.06.2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Чепіжний А.В.
(прізвище, ініціал)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис)

Чепіжний А.В.
(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

(підпис)

Зубко В.М.
(ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Барсукова Г.В.
(ПІБ)

Сіренко Ю.В.
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

С.Котляренко
(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 26.06 2025 р.

© СНАУ, 2025 рік

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Автоматизовані системи керування технологічними процесами							
2.	Факультет/кафедра	Інженерно-технологічний факультет / кафедра енергетики та електротехнічних систем							
3.	Статус ОК	Вибірковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	-							
5.	ОК може бути запропонований для	ОПП «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»							
6.	Рівень НРК	6 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	5 семестр, 1-15 тиждень							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні / семінарські		Лабораторні			
		Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.
		30	8	30	8	-	-	90	134
10.	Мова навчання	українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	к.ф.-м.н., доцент кафедри енергетики та електротехнічних систем Кравченко Володимир Олексійович							
11.1	Контактна інформація	кафедра енергетики та електротехнічних систем, ауд. 207м;							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна "Автоматизовані системи керування технологічними процесами" спрямована на набуття майбутніми фахівцями необхідних теоретичних і практичних знань про автоматизовані системи керування технологічними процесами, формування вмінь творчо вирішувати завдання проектування і експлуатації систем керування, проводити дослідження, випробування та оцінювання автоматизованих систем керування в умовах експлуатації. Основними завданнями вивчення дисципліни є придбання студентами навичок у вирішенні конкретних інженерних завдань з проектування та використання автоматизованих систем керування технологічними процесами.							
13.	Мета освітнього компонента	Метою викладання навчальної дисципліни є формування знань про основні принципи побудови АСК ТП, методики вибору і програмування сучасних засобів автоматизації технологічних процесів, практичних навичок з аналізу, синтезу і використання систем автоматизації на базі сучасних засобів мікропроцесорних систем та ЕОМ в процесі професійної діяльності майбутнього інженера-енергетика.							
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Компетентності, розвинені при вивченні освітнього компоненту, необхідні для вивчення ряду освітніх компонентів професійної підготовки, в тому числі магістерського рівня. Даний освітній компонент являється основою для поглиблення програмних результатів навчання освітнього компоненту ОК 16 "Теоретичні основи автоматики" та ОК20 "Основи технічної експлуатації енергообладнання та засобів керування" , а саме ПРН-02, ПРН-03, ПРН-06 та ПРН-17 згідно освітньо-професійної програми.							
15.	Політика академічної доброчесності	Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: • проходження студентами етапів оцінювання у встановлені терміни; • виконання і захист письмових та лабораторних робіт у встановлені терміни;							

		• дотримання при виконанні письмових робіт положення "Про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ" (https://bit.ly/2TNvfE0); • дотримання студентами Кодексу академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету (https://bit.ly/3xf92wW). • самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної діяльності. У разі порушення ЗВО академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація) робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач має право змінити тему завдання.
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1497
17.	Ключові слова	Автоматизовані системи керування, керування технологічними процесами, перетворювачі інформації, виконавчі механізми

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...	Як оцінюється РНД
ДРН 1. Розуміти фізичні принципи роботи та сутність процесів, що відбуваються в об'єктах автоматизації, будову та принципи роботи технічних засобів автоматизації	Тестування за підсумками лекцій, відповіді на практичних заняттях, підготовка доповідей та мультимедійних презентацій.
ДРН 2. Аналізувати функціонування об'єктів автоматизації з використанням методів системного аналізу, математичного моделювання та числових методів для розробки математичних моделей окремих елементів та системи автоматизації в цілому із використанням комп'ютерних технологій	Тестування за підсумками лекцій, відповіді на практичних заняттях, підготовка доповідей та мультимедійних презентацій.
ДРН 3. Синтезувати АСК ТП з урахуванням вимог до системи автоматизації та експлуатаційних умов, обґрунтовувати вибір структури, алгоритмів, схем керування та технічних засобів автоматизації	Тестування за підсумками лекцій, відповіді на практичних заняттях, підготовка доповідей та мультимедійних презентацій.
ДРН 4. Оцінювати параметри і характеристики АСК ТП, якісні показники їх функціонування, ефективність застосування цих систем для вирішення професійних завдань	Тестування за підсумками лекцій, відповіді на практичних заняттях, підготовка доповідей та мультимедійних презентацій.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		П.з / семін. з		Лаб. з.				
	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	Денна	Заоч.	
Тема 1. Визначення, класифікація і принципи побудови АСКТП. 1. Загальні відомості про АСК. 2. Основні поняття і визначення автоматизації технологічних процесів. 3. Види АСК. <i>ПЗ Основні поняття і визначення автоматизації технологічних процесів</i>	2	-	2	-	-	-	6	10	[1,4-6]
Тема 2. Функції і задачі створення АСКТП 1. Призначення, цілі, функції АСКТП 2. Критерії керування АСКТП 3. Економічні і соціальні аспекти впровадження АСК, комп'ютеризації і роботизації. <i>ПЗ Функції і задачі АСКТП</i>	2	-	2	1	-	-	6	10	[1,4-6]
Тема 3. Класифікація систем автоматизації. 1. Принципи та задачі класифікації АСКТП. Основні класифікаційні ознаки 2. Класифікація за рівнем в структурі підприємства 3. Класифікація за характером протікання технологічного процесу у часі 4. Класифікація за умовною інформаційною потужністю 5. Класифікація АСКТП за рівнем функціональної надійності 6. Класифікація за режимом функціонування <i>ПЗ Класифікація систем автоматизації</i>	2	1	2	1	-	-	6	12	[1,4-6]
Тема 4. Структурні схеми АСКТП. 1. Загальні відомості. 2. АСКТП у режимах збору і обробки інформації та радника. 3. АСКТП у supervisory режимі та у режимі безпосереднього цифрового управління. 4. Багаторівневі ієрархічні системи управління. <i>ПЗ Структура АСКТП</i>	2	1	2	0	-	-	8	12	[1,2,3, 5,6]
Тема 5. Особливості	2		2	-	-	-	8	6	

автоматизації об'єктів сільського господарства 1. Загальна характеристика сучасного сільськогосподарського виробництва і технологічних процесів як об'єктів автоматичного керування. 2. Задачі автоматизації с.-г. виробництва 3. Класифікація об'єктів автоматизації в сільському господарстві. 4. Напрямки автоматизації с.-г. виробництва <i>ПЗ Сільськогосподарське виробництво як об'єкт автоматизації</i>									
Тема 6. Технологічні об'єкти управління у тваринництві. 1. Склад і особливості розробки АСКТП тваринницьких об'єктів. 2. Автоматизація приготування і роздачі кормів 3. Керування мікрокліматом 4. Автоматизація доїння 5. Автоматизація процесів прибирання 6. Тенденції розвитку АСКТП у тваринництві. <i>ПЗ Технологічні об'єкти управління у тваринництві</i>	4	2	4	2	-	-	8	12	[3-5,8]
Тема 7. Технологічні об'єкти управління у рослинництві. 1. Загальні відомості. Склад і особливості розробки АСКТП об'єктів рослинництва. 2. Автоматизація технологічних процесів рослинництва закритого ґрунту. 3. Автоматизація процесів рільництва 4. Автоматизація процесів зберігання с.г. продукції 5. Тенденції розвитку АСКТП у рослинництві. <i>ПЗ Технологічні об'єкти управління у рослинництві</i>	4	2	4	2	-	-	8	12	[3-5,8]
Тема 8. Стадії і етапи створення АСКТП. 1. Дослідження й обґрунтування створення АСКТП. Основні стадії робіт 2. Передпроектні стадії. 3. Проектні стадії 4. Стадії реалізації 5. Експлуатація АСКТП <i>ПЗ Етапи створення АСКТП</i>	2	-	2	-	-	-	8	11	[2,5-7]
Тема 9. Формалізація і математичний опис АСК.	2	-	2	-	-	-	8	11	

1. Задачі і методи формалізації. 2. Фізичне і математичне моделювання об'єктів керування 3. Класифікація математичних моделей АСК. 4. Етапи побудови математичної моделі АСКТП. <i>ПЗ Побудова моделей АСКТП</i>									
Тема 10. Види і склад забезпечення АСК. 1. 1. Загальні відомості. Види забезпечення АСКТП. 2. Технічне забезпечення і типові технічні структури АСК ТП 3. Організаційне забезпечення 4. Математичне забезпечення 5. Програмне забезпечення. 6. Інформаційне забезпечення <i>ПЗ Технічне забезпечення АСКТП</i> <i>ПЗ Математичне, програмне та інформаційне забезпечення АСКТП</i>	4	1	4	2	-	-	12	11	[1-3,5,7]
Тема 11. Мікро-, міні- ЕОМ. Технічна база АСКТП. 1. Загальні відомості. 2. Архітектура комп'ютера. 3. Основні мікро- і міні-ЕОМ, що застосовуються в АСКТП. 4. Програмовані логічні контролери <i>ПЗ Технічна база АСКТП</i>	2	1	2	-	-	-	6	11	[2,4,5]
Тема 12. Техніко-економічна ефективність АСУ ТП. Тенденції розвитку АСК 1. Джерела, види і показники ефективності 2. Розрахунок економічної ефективності АСКТП 3. Перспективи розвитку АСКТП 4. АСК в енергетиці <i>ПЗ Розрахунок економічної ефективності АСКТП</i>	2	-	2	-	-	-	6	11	[2,4]
Всього	30	8	30	8	-	-	90	134	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	К-ть год.	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	К-ть год.
ДРН 1. Розуміти фізичні принципи роботи та сутність процесів, що відбуваються в об'єктах автоматизації, будову та принципи роботи технічних засобів автоматизації	Розповідь, пояснення демонстрація, ілюстрація; вправа, дослід, практична робота, пояснювально-ілюстративні, репродуктивні методи	14/4	Робота з підручниками, посібниками, особистим конспектом лекцій; самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту; виконання підготовчої роботи до практичних та лабораторних занять; підготовка рефератів	22/32
ДРН 2. Аналізувати функціонування об'єктів автоматизації з використанням методів системного аналізу, математичного моделювання та числових методів для розробки математичних моделей окремих елементів та системи автоматизації в цілому із використанням комп'ютерних технологій	Розповідь, пояснення демонстрація, ілюстрація; вправа, дослід, практична робота, пояснювально-ілюстративні, репродуктивні методи	14/4	Робота з підручниками, посібниками, особистим конспектом лекцій; самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту; виконання підготовчої роботи до практичних та лабораторних занять; підготовка рефератів	22/34
ДРН 3. Синтезувати АСК ТП з урахуванням вимог до системи автоматизації та експлуатаційних умов, обґрунтовувати вибір структури, алгоритмів, схем керування та технічних засобів автоматизації	Розповідь, пояснення демонстрація, ілюстрація; вправа, дослід, практична робота, пояснювально-ілюстративні, репродуктивні методи	16/4	Робота з підручниками, посібниками, особистим конспектом лекцій; самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту; виконання підготовчої роботи до практичних та лабораторних занять; підготовка рефератів	23/34
ДРН 4. Оцінювати параметри і характеристики АСК ТП, якісні показники їх функціонування, ефективність застосування цих систем для вирішення професійних завдань	Розповідь, пояснення демонстрація, ілюстрація; вправа, дослід, практична робота, пояснювально-ілюстративні, репродуктивні методи	16/4	Робота з підручниками, посібниками, особистим конспектом лекцій; самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту; виконання підготовчої роботи до практичних та лабораторних занять; підготовка рефератів	23/34

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання – не потрібне

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено
Для студентів денної форми навчання

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання (зазначити номер тижня, на якому буде проведено оцінювання)
1.	Робота на практичних заняттях, підготовка рефератів	60 / 60%	1-15 тижні
2.	Письмове опитування (тестування) засвоєння лекційного матеріалу	40 / 40%	8 тиждень, 15 тиждень

Для студентів заочної форми навчання

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання (зазначити номер тижня, на якому буде проведено оцінювання)
1.	Робота на практичних заняттях, підготовка рефератів	40 / 40%	1-15 тижні
2.	Письмове опитування (тестування) засвоєння лекційного матеріалу	60 / 60%	7 тиждень, 15 тиждень

5.2.2. Критерії оцінювання

Для студентів денної форми навчання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Робота на практичних заняттях, підготовка рефератів	<36 балів Студент не володіє теоретичним матеріалом, відповіді містять грубі помилки	36-44 балів Студент в цілому знає теоретичний матеріал, усні відповіді містять помилки	45-53 балів Студент володіє теоретичним матеріалом, надає усні та письмові відповіді з незначними помилками	54-60 балів Студент повністю володіє теоретичним матеріалом, вміє застосувати його до пояснення
Письмове опитування (тестування) засвоєння лекційного матеріалу	<24 балів Набрано менше 24 балів при тестуванні	24-29 балів Набрано від 24 до 29 балів при тестуванні	30-35 балів Набрано від 30 до 35 балів при тестуванні	36-40 балів Набрано понад 35 балів при тестуванні

Для студентів заочної форми навчання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Робота на практичних заняттях, підготовка рефератів	<24 балів Студент не володіє теоретичним матеріалом, відповіді містять грубі помилки	24-29 балів Студент в цілому знає теоретичний матеріал, усні відповіді містять помилки	30-35 балів Студент володіє теоретичним матеріалом, надає усні та письмові відповіді з незначними помилками	36-40 балів Студент повністю володіє теоретичним матеріалом, вміє застосувати його до пояснення
Письмове опитування (тестування) засвоєння лекційного матеріалу	<36 балів Набрано менше 36 балів при тестуванні	36-44 балів Набрано від 36 до 44 балів при тестуванні	45-53 балів Набрано від 45 до 53 балів при тестуванні	54-60 балів Набрано понад 53 бали при тестуванні

5.3.Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Тестовий контроль засвоєння лекційного матеріалу (за допомогою Google Form)	протягом семестру, 1-15 тиждень
2.	Усний зворотний зв'язок з викладачем під час підготовки до практичних (лабораторних) занять	протягом семестру, 1-15 тиждень
3	Самооцінювання	протягом семестру, 1-15 тиждень

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

Підручники, посібники

1. Пальчевський Б.О. Автоматизація технологічних процесів. – Львів: Світ, 2007 – 392с.
2. Проць Я.І., Савків В.Б., Шкодзінський О.К., Ляшук О.Л. Автоматизація виробничих процесів. - Тернопіль: ТНТУ ім. І.Пулюя, 2011. - 344с.
3. Автоматизація технологічних процесів і системи автоматичного керування: Навчальний посібник / Барало О.В., Самойленко П.Г., Гранат С.Є., Ковальов В.О. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 557 с.
4. Автоматизація виробничих процесів: Підручник. / І.В Ельперін, О.М. Пупена, В.М. Сідлецький, С.М. Швед. — К. Видавництво Ліра-К, 2015 — 300 с.

Методичне забезпечення

5. Автоматизовані системи керування технологічними процесами. Конспект лекцій / Укладач: Кравченко В.О. - Суми, СНАУ, 2025. – 104 с.

Додаткові джерела

6. Головка Д.Б.. Автоматика і автоматизація технологічних процесів. –К.: Либідь, 2007. – 232 с.
7. Ладанюк А.П., Трегуб В.Г., Ельперін І.В., Цюцюра В.Д. Автоматизація технологічних процесів і виробництв харчової промисловості: Підручник. – К: Аграрна освіта, 2001. – 224с.
8. Мартиненко І.І. та інші. Автоматизація технологічних процесів сільськогосподарського виробництва. -К. : Урожай, 1995

